

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
управління та адміністрування

Завідувач кафедри Світлана ОСИПЕНКО
протокол № 1 від 01 вересня 2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Виробнича практика Обов'язковий
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Назва спеціальності	D3 Менеджмент
Назва освітньої програми	Управління навчальними закладами
Рік викладання Семестр	2025-2026 2 семестр
Викладач	Намлієва Наталя Василівна, кандидат економічних наук, доцент
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/namliyeva-nataliya-vasylivna/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+380674507103 Namliyeva_Natalya@msspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, WhatsApp, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4465

Анотація до освітнього компонента

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою ОПП «Управління навчальними закладами». Виробнича практика базується на принципах систематичності, неперервності, зв'язку з життям, відповідності змісту сучасним вимогам вищого закладу освіти, єдності науково-теоретичного обґрунтування практики з реальними можливостями навчально-виховного процесу, комплексного підходу, міжпредметного зв'язку, різноманіття видів діяльності магістрантів, диференціації та індивідуалізації змісту та організації практики відповідно до специфіки особистих якостей, умов закладу освіти та спеціальності.

Виробнича практика спрямована на формування фахових компетенцій щодо системи управління навчальними закладами.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою виробничої практики з фаху є розвиток навичок і вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької, діагностичної та інноваційної діяльності для вирішення прикладних проблем управління навчальними закладами, удосконалення системи управління їх діяльністю в сучасних умовах сьогодення; набуття вмінь адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію передового досвіду до умов діяльності конкретного навчального закладу; закріплення практичних навичок проведення дослідження, виходячи із специфіки діяльності конкретного навчального закладу; впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність освітнього закладу. Основним завданням є засвоєння здобувачами сутності й особливостей інноваційного менеджменту; формування у здобувачів здатності управління інноваційною діяльністю, визначення стратегії інноваційного розвитку навчального закладу, її узгодження з загальними засадами соціальної модернізації і науково-технічного розвитку.

Основними завданнями виробничої практики є:

- поглиблення та закріплення теоретичних знань із менеджменту освіти, інформаційних систем і технологій, стратегічного управління в сфері освіти, управління персоналом, інноваційного менеджменту у закладі освіти тощо;
- формування практичних умінь і навичок, необхідних для організації управлінської, навчально-методичної та адміністративної діяльності у закладах освіти;
- опрацювання нормативно-правових, організаційних, звітних і статистичних матеріалів, що регламентують діяльність освітньої установи, їх систематизація та аналіз;
- вивчення структури управління, основних напрямів роботи адміністрації закладу освіти та особливостей ведення ділової документації;
- набуття практичних навичок підготовки та оформлення документів, пов'язаних із питаннями звітності, планування, фінансування та аналізу освітньої діяльності із використанням сучасних інформаційних технологій;
- прогнозування основних показників діяльності, визначення напрямів і перспектив розвитку закладу освіти — бази практики.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
ФК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;
ФК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;
ФК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;
ФК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;
ФК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
ФК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;
ФК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гідна праця та економічне зростання, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

P1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
P2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;
P3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;
P5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;
P6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;
P8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;
P9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
P11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.
P13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем

4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Управління знаннями
7. Робота в режимі невизначеності
8. Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість
Кількість годин	270/ 9 кр.

Політика освітнього компонента

Під час проходження практики заохочується виконання завдань, що забезпечують створення практичних умінь і навичок у сфері управління навчальними закладами. Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням пізнавальної активності, креативності та рівня глибини опанування матеріалу.

Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Звіти повинні відображати оригінальні дослідження, розрахунки або авторські висновки здобувачів. Недотримання вимог академічної доброчесності може проявлятися у відсутності належних посилань на використані джерела, фабрикуванні чи підробці матеріалів, списуванні (зокрема із застосуванням мобільних пристроїв), а також у втручанні в результати роботи інших студентів. Виявлення таких порушень є підставою для незарахування звіту викладачем. У випадках виявлення плагіату здобувач зобов'язаний повторно виконати відповідне завдання.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Зміст освітнього компоненту

Програма практики за умов якщо база практики це заклади загальної середньої освіти різних типів і форм власності, дошкільні заклади освіти, заклади вищої освіти, позашкільні заклади освіти

Тема 1. Загальна характеристика закладу освіти

Ознайомитися з законодавчими та нормативними документами закладу освіти (Статут, правила внутрішнього трудового розпорядку, охорона праці та техніки безпеки тощо).

Охарактеризувати права та обов'язки закладу освіти. Місцезнаходження.

Зазначити статус закладу освіти як суб'єкту господарювання: бюджетна установа; неприбутковий заклад освіти; прибутковий заклад освіти.

Зазначити як діє заклад освіти залежно від засновника: державний, комунальний, приватний чи корпоративний.

Вказати основні нормативно-правові документи, на основі яких діє заклад освіти.

Тема 2. Організація управління діяльністю закладу освіти

Охарактеризувати систему управління закладом освіти, права та обов'язки органів управління, порядок прийняття ними рішень. Побудувати схему організаційної структури управління.

Ознайомитися з посадовими обов'язками керівника закладу освіти та його заступників.

Вивчити режим роботи керівника закладу освіти: час роботи, час прийому відвідувачів, проведення нарад, роботи з документами. Дослідити роботу секретаря керівника: обов'язки, права, режим роботи.

Охарактеризувати роботу колегіальних органів управління закладу освіти.

Розробити проекти підготовчих документів до таких заходів, як наради, збори, інші види управлінської діяльності. Вивчити прийоми ділового спілкування, вирішення конфліктних ситуацій у трудовому колективі.

Тема 3. Планування діяльності закладу освіти

Охарактеризувати технологію розробки стратегічних і поточних планів діяльності закладу освіти.

Ознайомитися зі стратегічним планом розвитку та річним планом роботи освітнього закладу, виокремити їх основні положення.

Ідентифікувати проблеми закладу освіти або структурного підрозділу відповідно до напрямів діяльності, сформулювати власних пропозицій щодо удосконалення поточного та стратегічного плану закладу освіти або структурного підрозділу.

Проаналізувати методи, типи (види) та форми контролю закладу освіти.

Тема 4. Організація освітнього процесу.

Висвітлити особливості організації освітнього процесу.

Проаналізувати основні напрямки роботи закладу освіти та представити їх схематично. Надати перелік освітніх програм закладу освіти.

Провести аналіз науково-методичного забезпечення освітнього процесу.

Ознайомитися з досвідом оцінювання діяльності закладів освіти, зокрема зі здійсненням експертно-аналітичної діяльності менеджерами освіти за напрямками роботи закладу освіти.

Тема 5. Оцінка управління фінансово-економічною діяльністю закладу освіти.

Провести аналіз кошторису та плану асигнувань закладу освіти, визначити ефективність використання бюджетних коштів. Проаналізувати фінансову звітність (за наявності) закладу освіти.

Охарактеризувати матеріально-технічне забезпечення закладу освіти.

Окреслити принципи фінансової автономії закладу освіти.

Визначити перелік платних послуг, що надаються або можуть надаватись закладом освіти.

Визначити та охарактеризувати можливі додаткові або альтернативні джерела залучення коштів для фінансування закладу освіти.

Тема 6. Організація документообігу у закладі освіти.

Проаналізувати інформаційно-комунікаційне середовище закладу освіти, особливості ведення документації освітнього закладу (вхідна, вихідна документація, книги протоколів педагогічних/вчених рад, книги наказів, ради та піклувальної ради, батьківського комітету, студентського самоврядування).

Визначити категорію документообороту закладу освіти за обсягом.

Визначити кількість (%) вхідної документації від органу управління освітою в громаді, департаменту освіти і науки, Міністерства освіти і науки України та опишіть особливості організації документообігу з відповідними рекомендаціями.

Відвідати нараду при директорові, педагогічної/вченої ради або інші заходи. Проаналізуйте будь-який захід або нараду (тема, мета, структура), яку відвідали.

Тема 7. Управління персоналом

Охарактеризувати організацію роботи з персоналом закладу освіти, кількісний та якісний склад колективу.

Провести аналіз: нормативних документів, що регламентують роботу педагогічного колективу; штатного розкладу та структури персоналу (за рівнем освіти, за статтю, за віком і т.д.).

Здійснити оцінку політики управління персоналом, яка провадиться на у закладі освіти, підвищення кваліфікації працівників, атестація працівників, реалізація заходів щодо зміцнення згуртованості трудового колективу та формування соціально-психологічного клімату, складання планів розвитку ділової кар'єри.

Провести аналіз руху персоналу (прийняття, переведення, звільнення) та виявлення основних факторів, які впливають на плинність кадрів.

Оцінити ділові особистісні і моральні якості персоналу (окремих фахівців). Оцінити організацію мотивації праці персоналу у закладі освіти.

Тема 8. Стратегічне управління закладом освіти

Охарактеризувати основні етапи розробки стратегії закладу освіти. Для проведення комплексного аналізу діяльності закладу освіти необхідно використовувати сучасні методики з позиції системного підходу. Для цього слід провести SWOT-аналіз середовища закладу освіти. На основі профілю позиціонування здобувачу вищої освіти слід розробити матрицю SWOT та визначити парні комбінації на полях матриці.

На основі системного аналізу з урахуванням потенціалу закладу освіти та факторів зовнішнього середовища потрібно сформулювати місію, візію та цінності закладу освіти. Окреслити стратегічні принципи розвитку.

Провести оцінку стратегії закладу освіти. Обґрунтувати шляхи реалізації конкурентних переваг закладу освіти. Розробити стратегічні альтернативи розвитку закладу освіти та вибрати найбільш оптимальну з них.

Тема 9. Управління інноваційною діяльністю закладу освіти

При проходженні практики здобувачу вищої освіти слід провести дослідження інноваційної діяльності закладу освіти, оцінити ступінь його інноваційної активності.

Охарактеризувати основні підходи до здійснення інноваційної діяльності закладу освіти.

Проаналізувати структурні елементи нововведень у діяльності закладу освіти.

Оцінити ефективність інноваційних проектів, які реалізувались у закладі освіти. Оцінити доцільність та можливість розробки інноваційної стратегії діяльності закладу освіти.

Розробити пропозиції щодо перспективи розвитку інноваційної діяльності закладу освіти.

Програма практики за умов якщо база практики це управління або відділи освіти територіальної громади

Тема 1. Загальна характеристика закладу освіти

Ознайомитися з законодавчими та нормативними документами, що регламентують роботу відділу освіти.

Визначити структуру органу управління освітою. Зазначити кількість штатних працівників у структурі органу управління освітою. Проаналізувати повноваження та статут органу управління освітою громади.

Тема 2. Організація управління діяльністю закладу освіти

Визначити та схематично зобразити структуру організації відділу освіти.

Проаналізувати посадові та робочі інструкції кадрового складу відділу або уповноваженої особи, а також дослідити обов'язки та права керівника та спеціалістів. Вивчити режим роботи керівника та спеціалістів відділу: час роботи, час прийому відвідувачів, проведення нарад, роботи з документами.

Розробити проекти підготовчих документів до таких заходів, як наради, збори, інші види управлінської діяльності. Вивчити прийоми ділового спілкування, вирішення конфліктних ситуацій у трудовому колективі.

Тема 3. Планування діяльності закладу освіти

Охарактеризувати технологію розробки стратегічних і поточних планів діяльності відділу освіти. Ознайомитися зі стратегічним планом розвитку мережі освітніх закладів громади або комплексною програмою розвитку освіти в громаді, а також річним планом роботи освітнього закладу, виокремити їх основні положення.

Ідентифікувати існуючі проблеми мережі закладів освіти відповідно до напрямів діяльності, сформулювати власних пропозицій щодо удосконалення поточного та стратегічного плану розвитку освіти в громаді.

Тема 4. Організація освітнього процесу.

Розглянути регуляторні акти щодо організації освітнього процесу в мережі закладів освіти громади, зокрема щодо створення безпечного освітнього простору, організації харчування в закладах освіти, державної підсумкової атестації, індивідуального навчання, екстернату, інклюзивного навчання, освітніх програм, НУШ, системи забезпечення якості освіти.

Тема 5. Оцінка управління фінансово-економічною діяльністю закладу освіти.

Розглянути реєстр договорів щодо закупівель та річний план закупівель. Визначити склад тендерного комітету.

Проаналізувати паспорти бюджетних програм (бюджетні запити, паспорти, звіти про виконання паспортів бюджетних програм).

Розглянути фінансову звітність та визначити основні фінансові показники діяльності відділу освіти.

Тема 6. Організація документообігу у закладі освіти.

Проаналізувати інформаційно-комунікаційне середовище відділу освіти, особливості ведення документації (вхідна, вихідна документація, книги протоколів за всіма основним напрямками роботи, книги наказів керівника). Визначити категорію документообороту відділу освіти за обсягом. Визначити кількість (%) вхідної документації та вихідної документації департаменту освіти і науки, Міністерства освіти і науки України та опишіть особливості організації документообігу з відповідними рекомендаціями.

Відвідати нараду з керівниками закладів освіти або інші заходи. Проаналізуйте будь-який захід або нараду (тема, мета, структура), яку відвідали.

Тема 7. Управління персоналом

Охарактеризувати особливості управління персоналом відділу освіти.

Провести аналіз організації атестації педагогічних працівників. Дослідити процес організації конкурсного відбору кандидатур на заміщення вакантних посад керівників закладів освіти.

Розглянути та проаналізувати контракт, що укладається між керівником закладу освіти та відділом освіти територіальної громади.

Оцінити організацію мотивації праці персоналу у закладі освіти засновником.

Тема 8. Стратегічне управління закладом освіти

охарактеризувати основні етапи розробки стратегії закладу освіти обравши один із закладів, що входить в мережу освітніх закладів певної громади. Для проведення комплексного аналізу діяльності закладу освіти необхідно використовувати сучасні методики з позиції системного підходу. Для цього слід провести SWOT-аналіз середовища закладу освіти. На основі профілю позиціонування здобувачу вищої освіти слід розробити матрицю SWOT та визначити парні комбінації на полях матриці.

На основі системного аналізу з урахуванням потенціалу закладу освіти та факторів зовнішнього середовища потрібно сформулювати місію, візію та цінності закладу освіти. Окреслити стратегічні принципи розвитку.

Провести оцінку стратегії закладу освіти. Обґрунтувати шляхи реалізації конкурентних переваг. Розробити стратегічні альтернативи розвитку закладу освіти та вибрати найбільш оптимальну з них.

Тема 9. Управління інноваційною діяльністю закладу освіти

При проходженні практики здобувачу вищої освіти слід провести дослідження інноваційної діяльності закладів освіти, що входять в освітню мережу громади.

Визначити роль та значення відділу освіти та органів місцевого самоврядування в інноваційній діяльності закладів освіти.

Оцінити ефективність інноваційних проєктів, що були реалізовані на рівні відділу освіти. Оцінити доцільність та можливість розробки інноваційної стратегії діяльності відділу освіти.

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenty-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenty-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

90-100 балів / відмінно А/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на високому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, раціонально використовувалися методи дослідження, здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив глибокі знання теорії і практики.

82-89 балів /добре В/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, однак недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив достатні знання теорії і практики, творчої самостійності не проявляв.

74-81 балів /добре С/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, однак недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив не достатні знання теорії і практики, творчої самостійності не проявляв.

64-73 балів /задовільно D/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики не в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, завдання не обґрунтовувалися, недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

60-63 балів /задовільно E/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики не в повному обсязі, дослідження проведені на низькому науковому та організаційно-методичному рівнях, завдання не обґрунтовувалися, недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

35-59 балів /незадовільно FX/ ставиться, якщо здобувач не виконав програму практики, завдання не обґрунтовувалися, не використовувалися методичні прийоми дослідження, не реалізувався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

1-34 бали /незадовільно F/ ставиться, якщо здобувач зовсім не виконав програму практики.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна:

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. К., 2019. 47 с.
2. Блекман Е., Траффорд Б. Демократичне врядування в школах: посібник / Е. Блекман, Б. Траффорд пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко; заг. ред. укр. версії: Н. Г. Протасова. – 4 -те вид. К.: Основа, 2018. 100 с.
3. Климчук І.О. Теорія і технології реалізації інвестиційних механізмів у шкільній освіті: посібник . К.: Педагогічна думка, 2014. 87 с.
4. Лукіна Т.О. Управління якістю загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Київ.: Педагогічна думка, 2020. 230 с.
5. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу :навч. посібн. Вінниця, 2018. 196 с.
6. Менеджмент освіти : навчальний посібник / автори-укладачі: А. Рибчук, В. Бодак, О. Блистів, І. Ворончак, Н. Гук, В. Зінкевич, Т. Конопельнюк, Г. Мельник, Н. Мінчак, І. Нищак, Г. Ожубко, Л. Оршанський, М. Оршанська, М. Паласевич, О. Процишин, Г. Пурій, О. Сивик, П. Скотний ; за ред. проф. А. Рибчука. Дрогобич : Ред.-вид. відділ Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, 2022. 326 с.
7. Пшенична Л. В. Управління фінансово економічною діяльністю : навчально-методичний посібник : навчально-методичний комплекс для магістрів спеціальності 8.18010020 «Управління начальним закладом» / Л. В. Пшенична. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 264 с.
8. Освіта України в умовах воєнного стану / Інформаційно-аналітичний збірник: Режим доступу: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>
9. Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування : монографія / за ред. С. Л. Лондара ; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2021. 274 с.

10. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с.

Додаткова

11. Семенець-Орлова І. А. Державне управління освітніми змінами в Україні: теоретичні засади: монографія. К.: ЮСТОН, 2018. 420 с
12. Комплексне дослідження стану системи дошкільної освіти України / Аналітичний звіт за результатами дослідження / Горський А.Є., Буданова О.Б., Барматова І.В., Овчар О.В. – К., 2013: 115 с.
13. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. – Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. – 126 с.
14. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. — Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с. Бібліогр.: с. 21. (до 30 - річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
15. Поступна О. В. Публічне управління регіональними освітніми системами в Україні : монографія / О. В. Поступна. – Харків : ТОВ «Оберіг», 2021. 400 с.
16. Управління закладом позашкільної освіти: сучасні тренди, співпраця, проєкти: посібник / за науковою редакцією, упорядкуванням О. Просіної, Я. Швень. – Біла Церква, ТОВ “Білоцерквдрук”. – 252 с.

Інформаційні ресурси

17. Законодавство України Офіційний сайт: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України: URL : <https://mon.gov.ua/ua>
19. Офіційний сайт Децентралізація: URL : <https://decentralization.ua>
20. Офіційний сайт НАЗЯВО. URL : <https://naqa.gov.ua/>

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://v.gd/Wxvnwy>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Намлієва Н.В. Роль комунікацій в закладі вищої освіти. Сучасні технології управління соціально-економічним розвитком України в умовах глобальних викликів сьогодення: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21-22 листопада 2024 року, м. Запоріжжя. 2024. 226-228 с
2. Намлієва Н. В. Інноваційне зростання підприємництва в контексті післявоєнного економічного відновлення. Стратегічні орієнтири приєднання України до ЄС: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 21 березня 2025 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2025. 111-116 с.
3. Намлієва Н. В. Цифрова трансформація – ефективний засіб для переорієнтації та конкурентоспроможності підприємства. The 10th International scientific and practical conference “Scientific research: modern challenges and future prospects” (May 12-14, 2025) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2025. 433-441 p.
4. Natalia Namliieva. Digital technologies as an important factor of the economic development of Ukraine. International Scientific Conference

Reforming and Stabilising a Market Economy: Current Challenges : Conference Proceedings (April 4-5, 2025. Kielce, Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 124 pages (38-42).

5. Намлієва Н. В. Цифрові технології в економічному розвитку України. Global Trends in the Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity» with Proceedings of the 1 International Scientific and Practical Conference. January 8-10, 2025. Stockholm, Sweden. 45-48 p.

6. Намлієва Н. В. Підвищення ефективності комунікацій в закладі вищої освіти. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І.І. Подлесна. Тернопіль, 2025. 331-333 с.